

Vedanta in de praktijk

Vedanta in de praktijk

*Gesprekken met
Swami Sarvapriyananda*

samsara

Copyright © 2025 Swami Sarvapriyananda
© 2026 Nederlandse uitgave uitgeverij Samsara, Amsterdam
Oorspronkelijke titel: *Conversations on Vedanta in Practice*
Vertaald uit het Engels door Nathalie Meertens
Omslagontwerp: Erik Thé, www.erikthedesign.com
Vormgeving binnenwerk: Han van Eijk, eijkpunt-gv.nl

ISBN 978 94 93394 84 1
NUR 728

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd
zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming
van uitgeverij Samsara, Amsterdam.

www.samsarabooks.com

*‘Kiezen tussen non-dualiteit en devotie is niet nodig.
Weet dat op het diepste niveau alles Brahman is,
en houd je tegelijkertijd vast aan God
met een hart vol liefde.
De weg zal zich onder je voeten ontvouwen.’*

Voorwoord

Wat is Advaita Vedanta?

Advaita Vedanta, de non-dualistische stroming van Vedanta, is een van de belangrijkste filosofische systemen die India heeft voortgebracht. Het heeft wortels in de eeuwenoude geschriften genaamd de Upanishads en is gesystematiseerd door de filosoof en heilige Adi Shankaracharya, die in de achtste eeuw leefde. Advaita betekent letterlijk ‘niet twee’ (non-duaal) en Vedanta laat zich vertalen als ‘het einde van de Veda’s’.* In de Upanishads wordt een verfijnd filosofisch raamwerk met een verfrissend simpele boodschap uiteengezet: *Brahman*, de absolute realiteit, en *Ātman*, het ware Zelf

* De Upanishads vinden we voornamelijk in het laatste deel van de Vedische teksten. – vert.

in ieder individu, zijn één. *Ātman* is dus geen deel van *Brahman* of iets wat *Brahman* heeft voortgebracht: het Zelf en de absolute realiteit zijn identiek. Het bekende aforisme (*mahāvākya*) uit de Chandogya Upanishad luidt dan ook: *Tat Tvam Asi*, dat ben jij.

Wat is *Brahman*? *Brahman* wordt omschreven als puur, onbegrensd bewustzijn.* Deze realiteit is onveranderlijk en oneindig – voorbij naam, vorm, tijd en ruimte. *Brahman* is de grondslag van alles wat bestaat. Een ander belangrijk concept in Advaita Vedanta is *maya*, de kracht van illusie of onwetendheid. De wereld die we elke dag met onze zintuigen ervaren, is *maya*: niet niet-bestaand, maar ook niet volledig echt. Het gaat hier over een miskenning van de realiteit. Net zoals we in het halfdonker een touw voor een slang aan kunnen zien, denken we dat de veranderlijke verschijningsvormen die we in het dagelijkse leven waarnemen de ultieme realiteit zijn. We identificeren ons met het lichaam en de mind, ervaren de wereld als echt en als iets buiten onszelf, en geloven in het bestaan van dua-

* *Brahman* wordt ook vaak omschreven met de term *Sat-Cit-Ānanda*: letterlijk ‘bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid’. Dit zijn geen eigenschappen van *Brahman*, maar drie woorden die de fundamentele aard van een en dezelfde realiteit beschrijven. – vert.

liteiten zoals het zelf en de ander, subject en object, goed en kwaad. Deze onwetendheid (*avidyā*) over wat wij in wezen zijn, is de diepste oorzaak van al het lijden in de wereld. Advaita Vedanta gebruikt filosofisch zelf-onderzoek en een diepgaande analyse van wat waarachtig is en wat niet om dit fundamentele misverstand te corrigeren en de zoeker op het spirituele pad naar bevrijding te leiden.

Niet religieuze rituelen of devotie, maar kennis (*jñāna*) vormt in Advaita Vedanta dus het primaire pad naar verlichting. Het gaat hierbij niet alleen om het opdoen van intellectuele kennis, maar om het verwerven van een diep inzicht in het Zelf, waarop de illusoire grenzen rondom het valse, individuele ‘ik’ oplossen. De drie traditionele studieprocessen van *śravaṇa* (luisteren naar de leer), *manana* (redeneren over de leer), en *nididhyāsana* (meditatie en contemplatie) bevrijden ons van onwetendheid zodat onze ware aard als *Brahman* zich kan onthullen. *Brahman* wordt daarbij niet gecreëerd of bereikt, maar opgemerkt. We zien onszelf niet langer als een beperkt wezen dat onderhevig is aan lijden en verval, maar begrijpen dat we in werkelijkheid het oneindige Zelf zijn.

Veel mensen denken dat Advaita Vedanta de wereld afdoet als een betekenisloze illusie. Advaita Vedanta ontkent het bestaan van de wereld echter niet volledig,

maar stelt dat ze een relatieve of empirische werkelijkheid heeft, terwijl *Brahman* waarachtig is op een absoluut niveau. Denk maar eens aan een droom: die lijkt echt zolang je erin zit, maar zodra je ontwaakt besef je dat de droom en alles in de droomwereld volledig afhankelijk was van jouw geest, en in wezen niet echt was. Op dezelfde manier lijkt de wereld echt te zijn, totdat een inzicht in de werkelijke aard van het Zelf je als het ware wakker schudt. Verlichting of bevrijding (*mokṣa*) wordt in Advaita Vedanta dus niet geconceptualiseerd als een staat die je in de toekomst kunt bereiken als je hard je best doet, maar als een erkenning van dat wat er is en altijd is geweest. Als gevolg van deze realisatie eindigt de lange cyclus van dood en wedergeboorte (*samsāra*); niet omdat je naar een andere, hemelse dimensie bent gereisd, maar omdat je ziet dat het Zelf dat gebonden leek altijd al vrij was, en nooit verwijderd kan zijn van de onbegrensde absolute realiteit.

Voor onze moderne maatschappij vormt deze boodschap over fundamentele eenheid een relevant perspectief. De waarheid die Advaita Vedanta ontvouwt overstijgt de grenzen van religie en spreekt tot de universele menselijke zoektocht naar een inzicht in de aard van de werkelijkheid, bewustzijn en het zelf. In de

rest van dit boek zullen we onderzoeken hoe we deze
eeuwenoude wijsheid kunnen toepassen in ons dage-
lijks leven.

